

щата сж повикани да взематъ най-дейно участие и въ нравствената обнова на нацията.

Наистина, чаровната дума „обнова“ днесъ е опростачена. Но това не е неинъ грѣхъ. Виновни сж тия, които използванаха обаянието ѝ, за да прикриятъ задъ нея своитѣ егоизми, виновни сж тия, които помислиха, че „обнова“ значи нѣкакво внезапно преображение. А „обнова“ предполага бавно, постепенно развитие отъ по-низки степени къмъ повисоки. Защото не всичко старо е лошо, и не всичко ново е добро. Обновата не е безусловно отрицание на старото, а неуморенъ стремежъ къмъ нѣщо все по-идеално подъ едно умно рѣководство.

За да можешъ да поведешъ, обаче, нѣкого, трѣбва да намѣришъ здраво мѣсто за невидимото водило, което влѣче съ неотразимата сила на дълбокото убеждение и внушение. За добра честъ такива здрави мѣста има много у нашия народъ. Едно такова мѣсто е неговата жажда за знания. Друго: готовността му да жертвува много за просвѣтата. Трето: неговата гореща привързаностъ къмъ всѣкиго, който искрено и беззаветно му служи. Тия качества именно ми даватъ и надежда, че читалищата и народнитѣ библиотеки, които, както досега, трѣбва да се отварятъ безъ най-малката политическа и религиозна тенденция, ще заематъ видно мѣсто въ живота на българина. Стане ли веднажъ това, спечелимъ ли и довѣрието му, лесно можемъ говори не само на ума му, а и на съвестта му. Тогава ще има уши да ни слушатъ, ще има и сърдца да биятъ за всичко добро, хубаво и благородно. Но само тогава!

Трѣбва, уви, откровено да признаемъ, че по много причини връзката между народа и неговата интелигенция е днесъ разслабена. Напирамъ на думата „неговата“, защото рѣдко има страни, въ които „интелигенцията“ да е като у насъ прямъ плодъ на широкия демосъ. Въ България, дето обществената диференция е тѣй несложна, отношението между народъ и интелигенция е още отношение на баща къмъ дете или внукъ. Не сж ли почти всички наши тѣй наречени „учени“ (особено по-старитѣ) синове на скромни занаятчии, бакали и всѣкакъвъ видъ умствени работници и наемници (попове, учители, зографи, клисари и пр.)?

Но тоя демократиченъ произходъ на нашата интелигенция не може да прикрие тѣжния фактъ, че нѣкогашната вѣра въ честността, неподкупността, самоотвержеността на „ученитѣ“ е въ много народни срѣди разклатена. Едно голѣмо нещастие, върху което трѣбва сериозно да се замислимъ, защото недовѣрието е изворъ на сѣдбоносни грѣшки въ обществения и политическия животъ. Право или криво, народътъ въ много случаи се отвръща отъ насъ и търси съветъ и рѣководство у тия, които, ако и по-малко учени, действително иматъ или си въображаватъ, или се преструватъ, че иматъ повече усетъ за неговитѣ материални и умствени интереси. Има ли въ това нѣщо чудно? Грѣхътъ е на тия, които дадоха, волно или неволно, право на тоя народъ да се съмнява изобщо въ чиститѣ подбуди, въ готовността на интелигенцията да жертвува всичко за него. Искамъ ли да кажа съ това, че народътъ е билъ винаги правъ въ своитѣ жестоки съмнения и обвинения? Нима българскиятъ интелигентъ (учителъ, лѣкаръ, фелдшеръ, сѣдия, техникъ, кооператоръ и пр.) е билъ и е и днесъ безчувственъ за нуждитѣ на широкитѣ маси? Но който познава основно психологията на